

Föreningen Islandssamlarna
c/o Per Hanner
Wittstocksgatan 2
115 24 Stockholm

Med denna rapport följer
inbetalningskort för års-
avgiften

Rapport april 1984
(Nr 57)

Våren är kommen, hej på Er alla!

Och eftersom vi kommit så långt fram på 1984 är det hög tid att kräva in årsavgiften. Jag vädjar till Er alla att snabbt betala in denna. Har Du redan betalt för 1984, finner Du Ditt medlemsnummer upptaget i en lista i denna rapport och kan där kolla av saken.

Vinterofferten gav ett fullt tillfredsställande resultat men naturligtvis mycket jobb för Bernhard Beskow, som utan ersättning tagit på sig hela arbetet med den. B.B. rapporterar att nummer- och kronstämplarna hörde till det som såldes allra bäst. En slutredovisning kommer i nästa rapport, där vi också förhoppningsvis skall kunna ge besked om och hur offert eller auktion kommer att ordnas i höst.

Som vanligt innehåller denna rapport mycket material som sänts in av duktiga och intresserade medlemmar, och som sekreteraren bara haft att översätta från isländska, danska eller engelska. Dessa bidragsgivare tackas hjärtligen. Det har blivit litet mycket stämplarna denna gång, men som omväxling får Ni också en del föreningsnytt och läsa om kustsjöfarten kring Island.

Vid sammanträdet den 19 mars i Stockholm höll postmuseichefen Karin Rabén ett föredrag, som inte behandlade Island eller våra andra intresseområden utan svenska flygpostporton, men som ändå var synnerligen intressant. Hon berättade fängslande om de svårigheter som faktiskt förelegat när det gällt att få fram uppgifter om dessa porton, särskilt för tiden under andra världskriget, då förhållandena på området tidvis var kaotiska. Vidare visades hur kännedom om rätta portosatser kunnat avslöja förfalskade brev. Som avskedspresent överlämnade Karin Rabén ett par exemplar av en av henne gjord sammanställning av "Tilläggsporton för flygpost 1930-1946", utgiven i bokform av Postmuseum. Medlemmar som är specialintresserade av detta område av svensk filateli kan meddela detta till sekreteraren, så att vi kan fördela dessa böcker så att de kommer till nytta. (Anmäler sig fler än två, blir det lottning.)

Njut nu av vårens ljus och värme - men betala medlemsavgiften först!

Sekreteraren

Vårens
återstående
sammanträden

Stockholm.

Lördagen den 26 maj (obs. ändrat datum): Värmöte hos herr ord-
föranden, se vidare nedan.

Göteborg. Lokal Danska Sjömanskyrkan, Drottninggatan 17-19.

Tid kl. 19.30 den andra och fjärde onsdagen i månaden.

Betr. program, se annons i Göteborgs-Posten söndagen före mötesdagen.

Vårmetet hos ordföranden

Liksom ett par tidigare år har vår ordförande Bernhard Beskow och hans fru Berit inbjudit oss att avsluta vårsäsongen med ett möte lördagen den 26 maj kl. 11.45 i det Beskowska hemmet, Lillpälßen, Ösby, Brottbys. Så här kommer Du dit:

Alt I. Med bil. Kör stora Norrtälje-vägen c. 30 km ut från Stockholm, vik till höger vid skylten BROTTBY, far igenom Brottbys samhälle och passera flera busshållplatser, varav den sista är märkt Össeby-Ösby. 100 m efter denna hållplats finner man på höger sida ett mindre hus med flaggstång. Detta är Lillpälßen.

Alt II. Med buss. Tag buss 625 från Tekniska högskolan/Östra station kl. 11.00 och stig av vid Össeby-Ösby hållplats c. 35 minuter senare. Se i övrigt alt. I.

Förhandsanmälan är absolut nödvändigt och sker till Bernhard Beskow (telefon 0762/414 56) senast måndagen den 21 maj.

Årsmötet

Vid föreningens årsmöte den 21 februari 1984 valdes följande funktionärer:

Ordförande	Bernhard Beskow
Vice ordförande	Einar Kristjánsson
Sekreterare och kassör	Per Hanner
Övriga styrelseledamöter	Engel Angberg Christer Engström Christer Hermansson Lars Ingemann + Ordföranden i Islandsklubben i Gbg
Styrelsesuppleant	Per Olov Abrahamsson
Revisor	Tony Bjellefors
Revisorssuppleant	Svante Gustafsson
Valkommitté	Stig Österberg (sammankallande) Sture Hegland

Ordförande i Islandsklubben i Göteborg var vid tillfället Björn Forsgren, men som framgår av nästa notis har han nu efterträts av Ingvar Andersson.

Årsmöte i Göteborg

Vid årsmötet i Islandsklubben i Göteborg den 25 februari 1984 valdes till:

Ordförande	Ingvar Andersson
Vice ordförande	Björn Forsgren
Sekreterare	Bengt Olofsson
Kassör	Tom Rinman
Revisor	Ingvar Ottosson

Göteborgsklubben beslöt höja årsavgiften för 1985 till 50 kr (varav 35 kr går till riksföreningen och 15 kr till de lokala aktiviteterna). Klubbens underskott var 1983 kr 1.800. (Betr. avgiften för 1984, se nedan.)

Föreningens ekonomi

Som vanligt vid denna tid på året ger vi här ett litet sammandrag av föreningens bokslut, alltså denna gång det för 1983. Det omfattar inte Göteborgsklubbens lokala bokslut. Beloppen är avrundade.

Intäkter

Årsavgifter	10.100
Diverse intäkter	600
Räntor	1.200
	<u>11.900</u>

Kostnader

Rapporter och porto för dem	6.900
Underskott på vårauktionen 1983	1.600
Övriga omkostnader (sammanträdeskostnader i Stockholm, porton och diverse	2.200
Skatter (på ränteintäkten)	500
	<u>11.200</u>

Det blev alltså ett litet överskott på 700 kr, medan de närmast föregående åren visat vissa mindre underskott.

Föreningen redovisade vid 1983 års slut ett kapital på runt 14.500 kr. Dessutom förvaltar vi cirka 20.900 kr avsedda för stämpelhandboken.

Årsavgifterna
1984 och 1985

Islandsklubben i Göteborg - omfattande alla medlemmar med G efter medlemsnumret - har för år 1984 fastställt avgiften till 40 kr och - såsom redan nämnts ovan - för år 1985 till 50 kr. (Båda åren går därav 35 kr vidare till riksföreningen, Föreningen Islandssamlarna.)

För föreningen i övrigt är avgifterna för 1984 enligt tidigare fattat beslut 40 kr för "S-medlemmar" (de som bor i Stockholm med omnejd, de har S efter medlemsnumret) och 35 kr för övriga. Föreningens ovannämnda årsmöte beslöt bibehålla samma avgifter för 1985.

För ungdomar (t.o.m. det år man fyller 18), vare sig S, G eller andra, gäller inte ovanstående utan avgiften är 10 kr per år både 1984 och 1985.

Inbetalning av
årsavgiften

Vi får nu uppmana alla (utom de som förskottsbetalt, se nedan) att inbetala medlemsavgiften för 1984 snarast. Gör det genast, så glömm Du inte bort det. Avgiften är alltså för detta år:

för Stockholms-avdelningen (de som bor i Stockholm med omnejd och alltså har S efter numret)	40:-
för Göteborgs-klubben (alla med G efter medlemsnumret)	40:-
för ungdomar	10:-
för alla övriga	35:-

Av medsant inbetalningskort framgår till vilket postgirokonton Du skall sända avgiften: nr 26 73 70-5 för Göteborgsklubben och nr 40 29 57-5 för övriga. Komplettera kortet med Ditt medlemsnummer (som står på adresetiketten och i medlemsförteckningen) och Din fullständiga adress.

Medlemmar i utlandet (inga andra) kan sända avgiften i svenska sedlar eller genom internationell postanvisning (money order) eller check dragen på svensk bank till föreningens kassör Per Hanner, Wittstocksgatan 2, S-115 24 Stockholm, men från bl.a. Danmark och Norge går det enklast att inbetala på postgirokontot.

Liksom tidigare är vi beredda att av dem som vill förenkla inbetalandet samtidigt mottaga betalningen för år 1985. Medlemmar i Göteborgsklubben bör i så fall komma ihåg att avgiften för 1985 är höjd till 50 kr. Från medlemmar i utlandet är vi också beredda att mottaga betalning a conto på framtida avgifter (t.ex. 100 kr).

Vi skickar nu inbetalningskort till alla, men många har redan betalt för 1984. För att undvika dubbelbetalning tar vi här med en förteckning på alla dem som till mitten av mars (betr. G-medlemmar fram till slutet av februari) 1984 erlagt betalning på 1984 års avgifter. a) Följande har betalt full avgift för 1984:

1 S	116	264	379 S	477 S	552	606
3 S	142 S	266 S	382	479	564 G	607
6 S	146 S	271 S	391 G	484	579 S	609 S
8 S	163 G	275 S	421 S	492	580	610
20 S	165 G	300 G	432	498	581	
31	194 G	302	434 S	500	588	
44	200 G	308	457	512	589 S	
78 G	209 G	317	466	520	596 G	
87 G	226 S	347	472 G	537 G	599 S	
90 G	239 S	363	474 S	551 G	602	

b) Följande har delbetalningar till godo och ombeds inbetala årets avgift med avdrag för nedan nämnda belopp (i dessa fall nämner vi även namn, eftersom vi vet att en del av Er troligen har för sig att Ni betalat full avgift och andra säkert är omedvetna om att de tidigare gjort överbetalningar):

29 S (Jägholm)	35:-	523 (Holz)	30:-
171 S (Kierkegaard)	35:-	555 (Rasmussen)	5:-
254 S (Kjellander)	5:-	563 S (Fellenius)	35:-
446 (Helgason)	25:-	582 (Blöndal)	5:-

Rättelser av fel i rapport 56

I förra rapporten blev det tyvärr två små fel i översättningen av Ólafur Elíassons artikel om de "nya" skildingbrev. Båda felen finns på s. 7 i rapport 56. Brev nr 6, avsänt från Bjarnanes, hade givetvis (den felstavade) stämpeln Bjarnanes (inte Bjarnares). För brev nr 7 bortföll uppgiften att Reykjavíks ankomststämpel hade datum den 16/10.

Ólafur Elíasson har dessutom påpekat för oss att översättningen av "landsfógeti" med "landshövding" (vilken vi fått från vår isländsk-svenska ordbok) är vilseledande. Av Ólafurs beskrivning av de uppgifter, som ankom på "landsfógetinn", framgår att en bättre översättning vore "riksfogde" (ordet "landsfogde" har ju i Sverige fått en annan betydelse). Han svarade bl.a. för skatteväsendet.

Höpflugbrev

Med ganska långa mellanrum dyker det upp något Balbo-brev som vi inte känt till förut. Det senaste är nr 146, utbudet på en schweizisk auktion (Corinphila). Antalet av oss kända brev är härigenom 96.

I katalogen från en annan schweizisk auktion (Feldman) finns tre Balbo-brev, varav ett som vi inte sett förut, men dess rek-nummer syns inte på avbildningen. Det är adresserat till en Miss Katherine Wheeler i Portland, USA. Eftersom det har "Attest Dr. Debo" kanske vi kan få be vår medlem Arno Debo om numret?

Senaste nytt från "datumfyr-blocksfronten"

Från vår trogne rapportör Sveinbjörn Blöndal har vi mottagit följande deprech: "Det har nu kommit en fjärde tryckupplaga av 50 aur gårdsmyg, Facit 604. De datum av detta tryck som jag hittills känner är 9.1.84 och 10.1.84. Enligt en snabb bedömning liknar detta tryck andra och tredje trycken, och märkena är tryckta på maskin nr 11 (T.D.3-11)."

Sveinbjörn har varit vänlig nog att sända oss ett helt tioblock med tryckdatum 9.1.84. Bernhard Beskow finner också att färgen stämmer med andra och tredje trycken, Facit 604 b (brun). Facit får dock i fortsättningen stryka att 604 b har matt gummering, ty fjärde trycket har en ganska blank sådan.

Stämpelhandbok för "S-pING"

Från vår medlem Eysteinn Hallgrímsson har vi fått ett exemplar av en av hans förening, frimärksklubben Askja, utarbetad och nyss utgiven handbok över de postanstalter och poststämplar, som förekommit i Sudur-pingeyarsýsla, ett av Islands större län med staden Húsavík som huvudort.

Boken är ett fint exempel på vad som nu brukar kallas "hembygds-filateli". För var och en av de 41 postanstalterna anges när den existerat, vilka stämplatser som använts (med bilder av stämplatserna), vilka personer som förestått postanstalten, varjämte orten lokaliserats på en kartsnitt och, i de flesta fall, också visas en bild av "posthuset" eller eljest från orten.

Genom att Askja fått låna de tabuleringar av postanstalter och deras stämplor, som gjorts för vår egen stora stämpelhandbok, har arbetet uppenbarligen underlättats för medlemmarna av Askja. Samtidigt innebär detta, att mycket av bokens innehåll kommer att återfinnas i vår stämpelhandbok, när den utkommer.

Askjas bok heter "Póstsaga S.-þing, 1. hefti" och omfattar 92 sidor i A5-format. Den kan beställas från Eysteinn Hallgrímsson, Grímshúsum, Adaldal, IS-641 Húsavík, och priset är Sv.Kr. 75:-. (Priset i Island har vi inte fått uppgift om.)

Mera om avstämplingen av isländska skildingmärkena
(Jón Adalsteinn Jónsson)

I rapport 54 (maj 1983) skrev Walther Fenger om användningen av de danska stämplorna av 1870 - alltså A-stämpeln och treringade 236 - på isländska skilding- och aurmärken. Han ville beteckna denna användning som felaktig och t.o.m. "icke legal". I rapport 55 återgav vi ett svar härpå från Sir Athelstan Carøe, som slutade med att han icke kunde instämma i Fengers omdöme att de danska stämplorna använts "olagligt" på de isländska märkena.

Vi har också fått ett uttalande från Jón Adalsteinn Jónsson, Jónsbóks författare. Några punkter i detta överensstämmer nära med påpekanden gjorda av Sir Athelstan, varför vi kan göra vissa förkortningar i vår här följande översättning av Jón Adalsteinns uttalande.

"Det är svårt att uttala sig, när det gäller lösa frimärken, huruvida stämpling med A-stämpel eller 236 (eller 237) på isländskt skildingmärke är en "efterstämpling" eller tillkommit genom vårdslöshet eller rent misstag. Naturligtvis är det rätt, att en sådan användning var mot reglerna, men man har i början icke varit så noga. Det må så vara, att postmästaren i Reykjavík direkt bestämt att A-stämpeln skulle användas framförallt som plats- eller ankomststämpel (transitstämpel), på samma sätt som 1870-72, då själva makuleringen skedde med 236. På detta har vi många belegg på brev från de första åren med isländska frimärken. Men man har gripit till nummerstämpeln för makulering, kanske främst på grund av brådska vid vissa tillfällen.....

Jag kan vara överens med Fenger om att det aldrig varit avsikten att använda A-stämpeln för makulering av isländska skildingmärken (eller aurmärken från 1876). Till detta ändamål hade man B-stämplorna, som kom till Island i november 1872 och alltså fanns på plats, då de isländska frimärkena började användas 1873. Icke desto mindre har A-stämpeln använts i Reykjavík för makulering, se Hvítanes-brevet på s. 67 i Jónsbók. Icke kan man kalla detta brev "efterstäplat".....

Mot bakgrund av dessa iakttagelser finner jag det orimligt att, som Fenger gör, tala om "efterstämpling" i samband med 236 och A-stämpeln. Det rör sig snarare om förseelser. Man såg som huvudsaken att få frimärkena makulerade med en stämpel, så att de icke kunde återanvändas..... Jag kan icke instämma i Fengers uppfattning, att märken med A-stämpel och 236 (237) skulle vara mindre värda än de med B-stämpel. Eftersom de är sällsyntare än de B-stämplade är motsatsen naturlig, och det är helt rimligt att de tas upp till högre värde i katalogerna."

I rapport 54 hade vi också ett omnämnande av en diskussion om huruvida instruktionen för avstämpling under det isländska postverkets äldre tid favoriserade hörnstämpling eller mittstämpel ("på nosen"). Om detta säger Jón Adalsteinn:

"Jag har ingenstades sett det omtalas, att postmännen skulle varit instruerade att stämpla märkena så att endast en del av stämpeln

kom på frimärket. Jag håller för sannolikt att postens ledning önskat det motsatta. I Jónsbók, s. 55, har jag återgett paragraf 7 i den år 1872 utfärdade instruktionen för postanstalternas föreståndare, och där står bl.a.: "... och sedan frimärkena blivit vederbörligen makulerade med härför avsedd stämpel". Ordet "vederbörligen" (tilhlýðilega) tyder jag så att det gällde att makulera märkena så grundligt som möjligt. Jag anser att man på denna tid främst var intresserad av att få en så kraftig makulering, att återanvändning omöjliggjordes. Hade jag varit närvarande vid den i rapport 54 nämnda diskussionen, skulle jag kraftigt protesterat mot tanken att hörnstämpel skulle varit rekommenderad, icke minst därför att äldre isländska frimärken vanligen är tämligen mittstämpelade. Även de märken, som Thomsen fick efterstämpelade 1890, fick mittstämpel."

De nyaste
isländska
frimärkena

I rapport 55 hade vi senast en lista över nyutkomna märken. Sedan har följande märken utgetts.

Facit nr	Utg.- dag	Valör (aurar)	Motiv m.m.
645	10/11	600	Julfrimärken
646	"	650	
647	6/12	650	President Kristján Eldjárn
648	"	700	
649	1/3	600	Pimpinellros (Rosa pimpinellifolia)
650	"	2500	Gåsört (Potentilla anserina)
651	3/5	650	Europamärken med det i år gemensamma bromotivet
652	"	750	

Vid emissionerna 1/3 och 3/5 användes speciella FDC-stämplor. Inget av ovannämnda märken är tryckt i Frankrike, så det blev inga nya datumfyrblock denna gång.

Julfrimärkena föreställer Jungfru Maria med Jesusbarnet (645) resp. en ängel över ett isländskt landskap (646) och är båda tecknade av Fridrika Geirsdóttir.

När förre presidenten Kristján Eldjárn avled 1982 skrev vi (i rapport 52) att vi säkert snart skulle få se honom på frimärke. Vår gissning har alltså slagit in. Eldjárn var född 1916 och till yrket arkeolog och museiman. Islands president var han i tre 4-årsperioder 1968-1980. Orden "forseti Íslands" på märket betyder "Islands president". - Island har hittills haft fyra presidenter:

		<u>Frimärken utgivna</u>
Sveinn Björnsson	1944-1952	1952
Ásgeir Ásgeirsson	1952-1968	1973
Kristján Eldjárn	1968-1980	1983
Vigdís Finnbogadóttir	1980-	

Regeln tycks vara att en president först måste avlida för att kunna komma på frimärke. - Nytt presidentval hålles nu 1984, och Vigdís har meddelat att hon är beredd att ställa upp till omval.

Blommärkena nr 649-650 är en direkt fortsättning av blomserien 1982 (629-632), i samma format och utformning men med andra valörer. Rosa pimpinellifolia heter på isländska "pyrnirós", men är tydligen icke vad vi i Sverige kallar törnros. Svenska namnet är enligt floran "pimpinellros". I Island är växten sällsynt och fredad. "Pimpinellifolia" betyder att dess blad liknar de som finns på den växt, pimpinell, varav man får den av Bellman omsjungna rödvinskryddan pimpinella. - Gåsörten är allmän både i Island och Sverige.

Att årets europamärken har samma motiv i alla länderna beror på att CEPT (europeiska post- och teleförbundet) i år firar 25-årsjubileum.

Sir Athelstan
kommenterar
BERUFJORD-
avstämplingarna

Till den lista över hittills inrapporterade BERUFJORD-stämplade märken, som vi hade i förra rapporten, har Sir Athelstan Carøe sänt oss följande kommentarer.

"Jag har funderat kring artikeln i januarirapporten om BERUFJORD-stämpeln, dock utan att komma till några definitiva slutsatser.

För det första är det anmärkningsvärt att objekt 3 (mitt par av 40 aur) och 5 (Eldrups) är "tvillingar", och det förhållandet att nr 1 (3 aur Í GILDI) har samma datum (12/7) som dessa antyder för mig att de troligen är efterstämplingar av någon som på ett eller annat sätt kommit i besittning av stämpeln - de kan knappast vara resultatet av en tillfällig, om ock i tiden sen, bruksanvändning av stämpeln.

När jag först såg datumet 12/7, kom jag på den tanken att det skulle kunna vara det datum 1872, då BERUFJORD hade sin sista ordinarie användning. Efter att från Leeds universitetsbibliotek ha införskaffat tidtabellen för 1872 års turer har jag emellertid funnit att Berufjördur anlöttes den 4/6, 14/7 och 24/8 vid fartygets resor från Köbenhavn till Reykjavík och den 28/6, 28/7 och 6/9 i motsatt riktning, varför min idé visade sig icke riktig. Som synes var Berufjördur en "sommarhamn", varför datum 2/12 (objekt 6) icke heller stämmer.

Jag kan inte riktigt bestämma mig för hur bortfallet av vissa bokstäver i stämpeln på vissa av märkena skall förklaras. Vi känner ju till hur vissa av kronstämplarna, som var av gummi, förlorade bokstäver under användningen (t.ex. /p/örshöfn eller B/ú/dir), men dessa fall är inte jämförbara med de saknade bokstäverna i BERUFJORD, och det är otänkbart att nämnda stämpel skulle ha blivit sliten, då dess ordinarie bruk var bara 6 dagar! Det är intressant att objekt 2 har bara BERU, medan nr 1, 3, 5 och 6 har FJORD (mitt objekt, nr 3, angavs i rapporten ha bara JORD men har FJORD och en aning av U) och nr 4 hela namnet.

Som ett preliminärt omdöme - som kanske kommer att kullkastas när ytterligare objekt påträffas - antager jag att originalstämpeln kom i privata händer och användes för att stämpla märken som var mera sällsynta stämplade än ostämplade - t.ex. Í GILDI-märken - och enstaka äldre märken (objekt 3 och 5). Jag tror icke att de är förfalskningar.

Det är i så fall svårt att förstå, varför så få exemplar av BERUFJORD är kända på Í GILDI (jämför Akranes, Saurbaer och Hraungerdi på denna serie). Jag tror att det finns flera exemplar att upptäcka. (Fanns det inte ett exemplar i Hans Hals' samling?)

Bäst vore givetvis om man i Island kunde utforska vad som verkligen hände med BERUFJORD-stämpeln. Blev den återkallad till Reykjavík, var förvarades den och - "sextiofyradollarsfrågan" - hur kom den i orätta händer?"

Kustsjöfarten
runt Island
1898-cirka 1920
(Torben Hjørne)

När Torben Hjørne i december besökte vår förening i Stockholm fick vår sekreterare tillfälle att efter sammanträdet visa honom sin nummerstämpelsamling. Därvid tog Torben, som bl.a. är mycket intresserad av skeppspost, upp frågan om det inte finns vissa fel i de uppgifter som lämnas, bl.a. i Facit, om användningen av ett par nummerstämplar (178 och 200) ombord på fartyg i isländsk kusttrafik. Torben lovade att söka få fram uppgifter om vilka fartyg, som under "nummerstämpelperioden" gått i sådan trafik och under vilka år detta skett. Bara en vecka senare inflöt

en utförlig rapport från Torben, och denna är sannerligen inte bara av intresse för nummerstämpelsamlarna. Torben betonar att, även om han konsulterat åtskilliga källor, uppgifterna i hans rapport får tas med en viss försiktighet, närmast med hänsyn till att de kan vara ofullständiga.

Här följer nu Torbens redogörelse:

Jag förutsätter i det följande att isländska postverket inrättade brevsamlingsställen eller liknande på fartyg i kusttrafiken runt Island. Här följer några uppgifter om dessa skepp.

År 1895 beslutade Alltinget att staten själv skulle ordna en betydligt utvidgad kusttrafik kring Island, men detta program måste man ge upp redan 1897 efter mycket stora förluster. DFDS (Det Forenede Dampskibs-Selskab i Danmark) fick herefter åter - liksom tidigare alltifrån omkring 1874 - kontrakt på kustsjöfarten för år 1898 och satte in två specialbyggda skepp, "Skálholt" och "Hólar", uppkallade efter de två gamla isländska biskopssätena. Avtalet föreskrev att de två skeppen mellan den 15 april och den 31 oktober skulle gå i regelbunden rundfart kring Island och därefter återvända till Danmark. År 1909 förlorade DFDS detta kontrakt till rederiet Thore, som torde ha fortsatt kustsjöfarten enligt oförändrade riktlinjer men med sina skepp "Austra" och "Vesti". Sedan Thore 1912 icke önskat förnya kontraktet, övertalade Alltinget DFDS att 1913 åter svara för kusttrafiken. Denna bedrevs förmodligen åter med "Skálholt" och "Hólar". 1914 meddelar DFDS att man icke önskar starta årets kustsjöfart, eftersom det bildats ett nytt isländskt rederi, Eimskipafélag Íslands, vari Alltinget tecknat en stor del av aktierna.

År 1914 bedrevs kusttrafiken av rederiet Thore tillsammans med det norska Bergenske Dampskibsselskab, eftersom Eimskipafélag Íslands icke önskade åtaga sig denna uppgift. Efter första världskriget övertog dock det isländska bolaget kustfarten, ehuru på Alltingets ekonomiska ansvar, och insatte det från Thore köpta fartyget "Sterling" jämte bolagets övriga skepp "Gullfoss", "Godafoss" och "Laugarfoss". "Sterling" förolyckades och efterträddes 1923 av "Esja", det fartyg som använde brostämpeln "REYKJAVÍK SKIP Nr 1", och detta ersattes i sin tur 1939 av ett annat skepp med namnet "Esja".

Sammanfattningsvis skulle sålunda skeppen i kusttrafiken 1898 - 1922 ha varit:

1898-1908 samt 1913: Skálholt och Hólar (DFDS)
1909-1912: Austra och Vesti (Thore)
1914-1922(?): Sterling och ?? (Thore + Bergenske)

Närmast därefter kom Sterling, Gullfoss, Godafoss och Laugarfoss (Eimskip).

Mot bakgrund härav synes det svårt att förklara Facits uppgifter:
för nummerstämpel 178: "Laura 1906-11", "Botnia 1912-16"
" " " 200: "Skálholt 1908-14"

DFDS uppger att man ägt följande skepp med här aktuella namn:

"Hólar" (548 BRT)	1898-1919
"Skálholt" (524 BRT)	1898-1919
"Laura" (1049 BRT)	1881-1910
"Botnia" (1326 BRT)	1891-1935

Så långt Torbens intressanta redogörelse. Här kan emellertid tilläggas att Facits uppgifter om 178 och 200 icke är annat än en kanske alltför djärv bearbetning av de uppgifter som lämnats av

Caröe och Nørgaard om nummerstämplarna. Caröe har strängt taget bara angivit resp. startår (Laura 1906, Botnia 1912 och Skálholt 1908), medan Nørgaard dessutom för s/s Botnia angivit tiden till 1912-1914. Caröe har dessutom i sin "Icelandic Posts 1776-1919" omnämnt att "Laura", som främst var insatt för trafiken mellan Island och Danmark, också sysselsattes i viss isländsk kusttrafik.

Säkert finns det en hel del att komplettera i denna historik. Vi hoppas speciellt på inlägg från våra isländska medlemmar.

Kronstämpeln
Fagurhólmsmýri
(Ólafur
Eliásson)

Ólafur Eliásson har sänt oss en artikel, även avsedd att publiceras i Grúsk, och som här följer i sekreterarens översättning från isländskan.

Ofta har det talats och skrivits om de s.k. "stora" kronstämpelarna, som är kända från åtta breffhirdingar (brevsamlingsställan). En av dessa är Fagurhólmsmýri i A-Skaftafellssýsla, som fick kronstämpel i slutet av 1894 eller början av 1895. År 1903 fick F. nummerstämpel 23, men ändå blev kronstämpeln använd senare, parallellt med nummerstämpeln. Kronstämpeln är känd på frimärken ända in på 1920-talet.

Somliga samlare har ansett att F. har haft två olika stora kronstämpel, och Facit upptager två storlekar, den ena med 24 mm, den andra med 29 mm diameter. Andra har menat att det rör sig om en och samma stämpel, som på något sätt "förstorats". Det har framförts idéer om hur denna förstoring kommit till stånd (Tore Runeborg i bilaga till Rapport februari 1979, Sig. H. Þorsteinsson i Islandske poststemplar 3, 1981, och ev. andra).

På frimärksutställningen Frímex 1982 i Reykjavík visades fyra brev med kronstämpel Fagurhólmsmýri, och härigenom blev det tillfälle att göra jämförelser. Ett gemensamt kännetecken fanns i stämpelarna på alla breven: bokstaven "O" i Ortsnamnet saknades, endast accenten över o-et satt på sin plats. Sålunda såg Ortsnamnet ut som FAGURHÓLSMÝRI. Detta kännetecken visar att man inte behöver betvivla att det rör sig om en och samma stämpel på alla breven.

Jag har mätt stämpelarna med både millimetermått och ringschablon och resultatet följer här.

1. Ofrimärkt brev, okänt årtal. Diam. 24 mm. Brevet har också en BJARNARNES-stämpel.
2. Ofrimärkt tjänstebrev, okänt årtal. Diam. 25 mm.
3. Brev med 2 x 10 aur Frederik VIII, stämplat på baksidan Kjøbenhavn 5 okt. 1913. Diam. 26 mm.
4. Brev med 10 aur Två kungar, grovtandat, daterat 20.8.1916. Diam. 27 mm.

Vidare har jag mätt diametern på samma stämpel (o-et saknas) på lösa märken utgivna 1917-22, och jag har funnit diametern vara 27-29 mm. Mätningen på lösa märken är dock något osäker, eftersom en del av stämpeln saknas.

Enligt min mening visar dessa iakttagelser otvetydigt att endast en kronstämpel använts i Fagurhólmsmýri. Stämpeln har utvidgats ("förstorats") efter hand, antagligen genom någon speciell behandling som den blivit föremål för. Stämpeln har dessutom skadats så att o-et fallit bort, och detta har skett på ett tidigt stadium, eftersom felet finns redan på brev 1, där stämpeln har den ursprungliga diametern 24 mm. Det skall nämnas att stämpeln är känd oskadad (med "O") och med 24 mm diameter på fintandat aurmärke.

Vad övriga "stora" kronstämplar beträffar, saknar jag upplysningar om tillräckligt antal brev med känd datering för att kunna fastställa om de undergått samma (kontinuerliga) utveckling som Fagurhólsmýris stämpel.

Så långt Ólafurs insända artikel. Uttalandet i sista stycket skall uppenbarligen inte tolkas så att författaren hyser tvekan om att inte samtliga "stora" kronstämplar bara är "förstoringar" från det ursprungliga formatet. Vi vet ju att de "stora" kronstämplarna alltid återfinns på senare emissioner än de "små", vilket påpekats av Tore Runeborg i hans långa artikel om "Islands kronstämplar", som Ólafur omnämnt ovan.

Vi har efter att ha mottagit Ólafurs artikel, i brev frågat författaren vad han närmast avser med den "speciella behandling", som nämns i näst sista stycket, och om han ansluter sig till Tore Runeborgs tanke att förstoringen uppkommit genom att stämpeln tvättats med fotogen. Ólafur svarar på denna fråga:

"Med att stämplarna blivit föremål för speciell behandling har jag menat att de blivit uppblötta med något som kommit dem att svälla. Jag tycker Tore Runeborgs teori har sannolikheten för sig. Som han påpekat i sin artikel, sväller kautschuk när den utsätts för fotogen. Fotogen började ersätta de gamla tranlamporna i Island från 1870, varför Runeborgs teori stämmer väl tidsmässigt."

Sekreteraren har för sin del lagt märke till att vissa av de "stora" kronstämplarna inte är helt runda utan fått ett ojämnt, ovalt utseende. På fråga härom svarar Ólafur Eliásson att en förklaring kan vara, att gummidelen av stämpeln blivit större än den träplatta, på vilken gummit var fastsatt, och troligen krängts ut över plattans kanter. Om den som använder stämpeln då håller den litet snett - dvs. inte slår på den helt lodrätt - kan gummit genom mekanisk påverkan bli utspänt litet olika i olika riktningar. Det resulterar i elliptisk (oval) form på avtrycket.